DE
TUSSI CONVULSIVA

PRAESIDE

JO. CLEMENTE TODE

MED. D. ET P. P. AULIATRO REGIO ETC.

PRO GRADU DOCTORIS

DISPUTABIT

AMUNDUS RICHARDUS
HOLTERMANN

NIDROSIA NORVAGUS

IN

SÆLANDIA MERIDIONALI MEDICUS REGIUS.

HAVNIÆ AD D. AUG. cIↄIↄCCLXXXVI.
H. F. Q. S.

Ex Officina J. R. Thiele.

Regia Facultas medica Havnienſis judicat hoc ſpecimen dignum luce publica; ſed dat auctori ſoli defenſionem ejusdem a ſententia criticorum.

J. C. Tode.
p. t. Prodecanus.

VIRO

PER ILLUSTRI, CONSULTISSIMO

INTEGERRIMO

CANUTO HOLTERMANN

S. R. M. A CONSILIIS CIRCA RES PUBLICAS

IN TRIBUNALI SUPREMO ADSESSORI

COMMUNITATIS REGIÆ

OECONOMO

OB

TENERRIMUM NON MODO AFFECTUM,

SED VELUTI PATERNAM CURAM

QUIBUS FRATREM

PUERUM, ADOLESCENTEM, IUVENEM,

NUMQUAM NON

FOVIT, SUSTENTAVIT, EREXIT

HOC, QUIDQUID EST PAGELLARUM

SACRUM ESTO.

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b30793233

PRÆFATIUNCULA.

Legibus academicis, elaboranda & defendenda diſſertatione inaugurali, ceu altero publico & ſolemni profectuum meorum ſpecimine, ſatisfacturus, haud incongruum duxi, proprio commodo proſpicere, proqve diſputationis argumento morbum ſeligere, qvem præ multis aliis cognitum & perſpectum habere oportet Medicum praxin adgredientem. Talem eſſe Tuſſim convulſivam, utpote malum freqventer epi-

 demi-

demicum, tenellos infantes invadens, ſpem patriæ toties præcidens, artemqve medicam ſpernens, nemo inficias ibit. Cui autem morbo delineando & pertractando quo minus impar eſſem, non propriis modo doctrinæ ſubſidiis uſus ſum, ſed etiam alios fontes, qvos ampliſſimus Præſes, præceptor fautorqve ætatem colendus, mihi indicavit, adii.

Morbi denominationes.

§. I.

Tuſſim convulſivam latino ſermone etiam ferinam (*a*) ut & *clangoſam* (*b*) dicere conſueverunt auctores.

Propter ſummam ejus violentiam *Pertuſſis* vocabulo uſus eſt immortalis SYDEN-

(*a*) Ita apud ETTMÜLLERUM, HOFMANNUM & alios.

(*b*) BOURDELIN in *Qvæſtione med. an tuſſi puerorum clangoſæ, vulgo Coqveluche, emeſis?* Paris A. 1752 defenſa.

Sydenham (*c*), cujus exemplum ſecuti ſunt viri celeberrimi, Huxham (*d*) & Cullen (*e*), & nuperrime etiam Cl. Keck (*f*).

In vernacula noſtra ſub mutuato a Germanis nomine *Kighoſte* venit (*g*), ſicut Sveci qvoqve perinde peregrina voce *Keihoſte* utuntur.

In lingva Germanica audit *der Keichhuſten*, *der Krampfhuſten*, *der Stick-*

 huſten

(*c*) *Prax. med. univ.* S. 4. C. 5.

(*d*) *De aëre & morb. epid.* ad a. 1732.

(*e*) In *Synops. Noſol. meth.* & *Pract. of Phyſick.*

(*f*) Diſſ. inaug. *ſuper Pertuſſi*, Viteberg. 1783.

(*g*) Anne potius *Highoſte* vel *Krampehoſte* dicenda?

huſten (*h*), *der blaue Huſten* (*i*), *das Hübnerweh* (*k*).

Anglis dicitur *the Chincough, the hooping Cough; the Kinkcough.*

Galli utuntur nomine *Coqueluche.* Cel. HECQUET (*l*) morbum ſalutavit *Architoux.*

Originem harum denominationum facile perſpiciet, qui dictas linguas callet & phœnomena ſub paroxysmo hujus mali occurrentia novit.

Hos

(*h*) MELLIN *vom Stickhuſten der Kinder zu Langenſalza in den J.* 1768 *und* 69.

(*i*) OFTERDINGER *Unterricht fürs Landvolk* §. 116.

(*k*) Ita in verſione Germanica Tractatus Millariani.

(*l*) *Medecine des Pauvres* T. 2. p. 306.

Hos paroxysmos Galli dicunt *les Quintes* (*m*) Angli *the hooping fits* vel *the Kinks* (*n*).

Morbi antiquitas.

§. II.

Tuſſin convulſivam Veteribus incognitam fuiſſe, nec in Europa ante a. 1415 exſtitiſſe putant nonnulli (*o*). Sunt, qui ſtatuunt, ex Africa vel India orientali ad nos perveniſſe (*p*). Alii Hippocrati & Avicennæ notitiam hujus morbi vindicare adnituntur (*q*). Hanc

(*m*) Sauvages *Noſol. meth.* Cl, 5, O. I. G. 5. Sp, 17.

(*n*) Butter *Treatiſe on the Kinkcough* p. 3.

(*o*) Bourdelin l. c. uti & Butter l. c.

(*p*) Rosenstein in aureo de morbis infantum opere.

(*q*) Acerrimus Butteri Antagoniſta anonymus, in *Animadverſions upon a late treatiſe on the Kinkcough* 1774.

Non noſtri eſt tantas componere lites.

Hancque rem eo magis relinquimus in ſuſpenſo, quo minus invenimus apud ſedulum veterum monumentorum ſcrutatorem, Ill. GRUNERUM (*r*), quod lucem nobis præferat.

Morbi definitio.

§. III.

Tuſſim convulſivam minime cum Ill. CULLEN, propter ſuam violentiam ex Tuſſium genere removendam (*s*) eſſe puto. Aliæ enim hujus generis ſpecies, ut catarrhalis, æque vehementes & ſtrangulationem minantes non raro cernun-

(*r*) *Antiquit. morbor.*

(*s*) Quod optime factum cenſet Cl. KECK in Diſſ. cit.

nuntur (*t*). Eodem jure putrida Dyſenteria, utpote periculi pleniſſima, a ceteris Dyſenteriis ſeparare, & ſub ſuperlativa quadam denominatione in novum & ſingulare genus transformari poſſet.

§. IV.

Eſt igitur morbus, de quo agitur, ſpecies Tuſſis, ſeu violentæ, thoracem concutientis & ſonoræ, exſpirationis, quæ ſpecies ab omnibus aliis ſeſe diſtinguit duabus notis characteriſticis, nempe inſpiratione ſub acceſſu longa, iterata, difficillima, acuti, galli cantui fere ſimilis ſoni (*u*), & recurſu paro-

(*t*) Legitur etiam de *Tuſſi ferina*, adeoque violentiſſima, ex ulcere brachii ſanato, in *Ephem. Nat. cur.* Cent. 5 A. 4 O. 1.

(*u*) Hoc ſymptoma, quod morbo pleraque ſua nomina dedit, ab omnibus auctoribus ſyſtematicis tanquam nota characteriſtica admittitur.

xyſmorum periodico (*v*), ad cauſas evidentes non adſtricto (*w*).

§. V.

Ad ſpecificum tuſſis convulſivæ characterem non referimus ſtrangulationis, quod ſecum fert, periculum (*x*); nec exacerbationes alternis diebus conſpicuas (*y*); nec vomitum, qui toties paroxyſ-

(*v*) In characterem Tuſſis ferinæ recipit quoque Cl. SAGAR, *Syſtem. morb. ſympt.* Cl. 8. O. 1. G. 5. ſed inter hanc & *convulſivam* diſtinguens.

(*w*) In catarrhali etiam dantur paroxyſmi ſed ab evidentibus cauſis pendentes.

(*x*) Ut Ill. *Cullen* placuit.

(*y*) Pro characteriſtica harum dignitate pugnat Ill. ROSENSTEIN in aureo ſuo de Morbis infantum opere, uti & Cl. MELLIN in tractatu *vom Keichhuſten der Kinder in den Jahren* 1768 *und* 69. Negat omnino ſummus Vir, MAX. STOLL in *Rat. med.* Vol. II.

xyſmum terminat (*x*), nec indolem morbi epidemicam (*a*) nec ipſum ejus contagium (*b*), ut de reliquis putatitiis ſignis characteriſticis non dicam. Etenim omnia illa vel non ſatis evidenter (*c*) in quolibet ægroto cum hoc affectu confligtante obſervantur, vel in aliis præterea tuſſibus (*d*) occurrunt, hinc morbi characterem ſpecificum ingredi non debent.

(*z*) *Sæpe cum vomitu*, dicit venerandus ſenex CULLEN: ita etiam Cl. BUTTER l. c.

(*a*) Epidemicum eſſe, longe certius eſt, quam infectione propagari. *Sæpius epidemicam* dicit ferinam Cl. SAGAR.

(*b*) Admittit Ill. CULLEN; negat Ill. STOLL.

(*c*) Contagium non ſatis evictum eſſe, inferius monſtrabimus.

(*d*) Vomitus etiam datur in Tuſſi ſtomachali.

Morbi hiſtoria.

§. VI.

Decurſum Tuſſis convulſivæ communem enarrantes, haud incongrue illum in tria ſtadia, principium nempe, progreſſum & finem diſpeſci poſſe putamus (*e*).

§. VII.

Principium, ſeu potius præludium, morbi cum tuſſi catarrhali multam habet ſimilitudinem; eadem enim ſymptomata tunc obſervantur, ſcilicet tuſſis brevis, ſicca; rucedo; dolor faucium; coryza, oculorum ſenſilitas & lacrymatio; cephalalgia; inappetentia; laſſitudo &c. (*f*).

§. VIII.

(*e*) Ill. Stoll l. c. admittit duo ſtadia, ubi nempe vel ſolus ventriculus, vel ſimul pulmones ſedem mali ſiſtant. Sed quamprimum morbus reapſe adeſt, pulmones etiam affectos eſſe, nemo non videt.

(*f*) Butter l. c.

§. VIII.

Levitas morbi in iſto ſuo principio & ſimilitudo cum tuſſi catarrhaali toties fallunt medicum, ne dicam parentes, ut pro tali habitus vel plane negligatur, ſicque dictis pectoralibus propinatis tempus ipſi concedatur altiores figere radices. Prudens autem quiſque Medicus reſpiciet ad epidemiam prævalentem vel contagium probabile, ad indies invaleſcentem mali vehementiam, ſubnaſcentes exacerbationes & alia.

§. IX.

Durare ſolet iſtud præludium aliquot hebdomades (*); ſed difficile eſt generalis quid in hac re determinare. Valde enim imperceptibili greſſu morbus in alterum ſtadium tranſit. Semel per totum ſuum decurſum catarrhi formam ſervaſſe, quæ tamen convulſiva erat, Ill. CULLEN vidit.

(*) Sic plurimi auctores; aliquot dies DE HAEN.

§. X.

In ſuo progreſſu igitur larvam deponit Tuſſis convulſiva; jam iſta accedit paroxysmorum greſſu: ſtatis enim fere horis recurrit, prodromumque habet quilibet paroxysmus, & forma ſua convulſiva, ſtrangulatoria, ab omnibus ferme aliis ſeſe diſtinguit.

§. XI.

Prodromus communiſſimus paroxysmi eſt oppreſſio quædam vel irritatio in ſcrobiculo cordis; interdum autem titillatio in ſummo larynge, vel doloris ſenſus in pectore, vel cephalalgia, vel aura tremula ex pedibus adſcendens (*g*) Quibus perceptis infans ex inſtinctu quodam, ne ſub concuſſione jamjam ſecutura proſternatur, anxie quærit quo firmet corpus; ſinui materno, menſæ, parieti &c. caput apponit, & ſic porro,

(*g*) Butter.

ro, tuſſicula levamen procurare fruſtraneo conatu ſatagens (*h*). Tuſſim jamjam edituros non angi modo, ſed iraſci, omnia a ſe removere, nutrices parentes qve pugnis petere vidit Cel. De Haen (*i*).

§. XII.

Hæc per aliquot minuta, quinimmo per integras horas (*k*), tenent miſellum, donec paroxysmus ipſe accedat.

§. XIII.

Paroxysmus autem varia exhibet phœnomena, tetra & terribilia omnia. Nam hic non ſola exſpiratio, ſed vel magis ipſa inſpiratio a natura vehementer aberrat, caputque & venter afficiuntur.

§. XIV.

(*h*) Vogel *de cogn. & cur. m.* p. 412.

(*i*) Butter, Bourdelin.

(*k*) *Prælect. in* Boerh. Inſtit. path. T. III. p. 335.

§. XIV.

Exſpiratio, quæ proprie Tuſſim ſiſtit, aëre expulſo ſonum edit aſini rudentis (*l*). Quinque vel ſex conatibus abſolvitur quælibet exſpiratio (*). Prima hebdomade, vel diutius, ſicca eſt; poſtea vero ſecum vehit muci glutinoſi pauxillum. Interdum tamen tenuem ſeroſum elidit laticem (*m*): nec infrequenter ſputo cruento ſtipatur.

§. XV.

Sub convulſiva hac aëris eliſione totum corpus ita ſuccutitur, ut ſphinćteres non raro relaxentur, adque gibboſitatem, hernias (*), procidentiam ani, & in fœminis præterea, uteri prolapſum, abortumve diſponatur corpus. Coſtam ſub

(*l*) Vogel l. c.

(*) Selle.

(*m*) Butter l. c.

(*) Hernias umbilicales Holdefreund.

ſub paroxyſmo fractam memorat Cl. Gooch (*n*).

§. XVI.

Inſpiratio autem qualis ſit, ſuperius jam diximus (*o*).

§. XVII.

Facies ſub tanta circuitus minoris difficultate turget & violaceo quaſi colore (*p*) ſuffunditur. Quinimo bracchia ipſa livent (*q*). Dantur tamen in quibus leucophlegmaticus tumor faciem occupat (*).

§. XVIII.

Magna vero inde nata congeſtio non modo capitis dolorem, oculorum protruſi-

(*n*) *Medical and chirurg. Obſerv.* 1767.

(*o*) §. IV.

(*p*) Vogelii verbis utor.

(*q*) De Haen l. c. Butter l. c.

(*) Vogel.

truſionem, lacrymarum mucique narium fluxum producit, verum etiam apoplexiæ, epilepſiæ, ſenſuumque vitiis viam ſternit. Unde non mirum, ophthalmiam, ſugillationemve oculorum toties obſervari in hoc morbo (*r*).

§. XIX.

Ab eadem ſanguinis in capite accumulatione pendet hæmorrhagia (*s*) narium, quæ toties paroxysmo ſupervenit, eumque fere ſemper ſolvit. Ex oculis interdum ſanguis profluit (*t*), quinimmo ex labiis (*u*).

§. XX.

Sive eidem cauſæ (XIX) ſive circuli minoris ſummæ difficultati tribuendum ſit,

(*r*) HOLDEFREUND *Abhandl. vom epidem. Keichhuſten im Jahr* 1775.

(*s*) CULLEN l. c.

(*t*) Ex vaſculis conjunctivæ, VOGEL; ex palpebra inferiore DE HAEN.

(*u*) VOGEL l. c.

ſit, certum eſt, ſub graviore acceſſu nonnullos infantes ſui inconſcios, rigidos, adque ſpeciem exanimes fieri; poſt minutum unum & alterum cum ſuſpiriis & gemitu ad ſe redire (*v*) præſertim ſi vomitus in auxilium veniat (*w*).

§. XXI.

Sanguine autem, ſub laborioſiſſima & protracta inſpiratione non ſecus ac ipſa tuſſi, circa cor & in pulmonibus occumulato debetur ſuffocationis illud periculum, quod quem libet paroxyſmum comitatur.

§. XXII.

Accedit tandem in plurimis, præcipue poſt paſtum vel ſputi deglutitionem (*x*), ventriculi inverſio, & contentorum ejus, præſertim multi muci

(*v*) Id. ib. BUTTER l. c.

(*w*) BUTTER. Confer. ROSENSTEIN.

(*x*) CULLEN, &c.

ſpiſſi atque tenacis (*y*). Iſte vomitus nunquam non levat paroxysmum, qui ſine hac evacuatione gravior & pertinacior eſt citiusque, qvam aliter obtinuiſſet, recurrit (*z*). Interdum ipſe ſanguis excernitur (*a*).

§. XXIII.

Dantur paroxysmi, in quibus ſphincteres, tam alvinus quam veſicalis, retinendis ſuis contentis impares fiunt, quæ evacuatio etiam levamen adferre ſolet (*b*).

§. XXIV.

Varia ſymptomata convulſiva (*c*) ad graviorem paroxysmum, imprimis in ſenſi-

(*y*) Spermati ranarum ſimilem dicit Cl. KECK, qui etiam nunquam ſine ingeſtorum evomitione hunc mucum prodire videt.

(*z*) BUTTER.

(*a*) Id.

(*b*) BUTTER.

(*c*) VOGEL.

ſenſilioribus ſubjectis, accedere poſſe patet.

§. XXV.

Lingua ut plurimum exſeritur, frigent extrema, pulſus fere evaneſcit (*d*) frigidusque non raro ſudor faciem perfundit (*e*).

§. XXVI.

Poſt finitum paroxysmum in nonnullis ructus erumpunt (*f*), qui non ſecus ac flatus, inferius expulſi, levamen afferunt (*g*): ſæpe exſpiratio adhuc pauliſper laborat (*h*); alii delaſſati ſunt, ſed mox ab omni incommodo, quod tuſſis attulerat, immunes fiunt (*i*).

(*d*) Stoerk Præc. med. pr. T. I. p. 276.

(*e*) Id.

(*f*) Vogel.

(*g*) Holdefreund.

(*h*) Cullen.

§. XXVII.

Paroxyſmus variæ eſt durationis; plerumque cum ſecunda exſpiratione vel vomitus vel expectoratio ſequitur (*k*). Per plurima tamen minuta durare (*l*) in aliis ſolet; immo per integram horam hæc tragœdia in nonnullis luditur (*m*).

§. XXVIII.

Recurrit in nonnullis poſt dimidiam horam; in aliis autem ſingulis, binis, ternis, quaternis horis redit (*n*). Quamdiu deeſt vomitus, frequentius ægrum vexat (*o*).

§. XXIX.

(*i*) Id, uti & HOLDEFREUND; attamen in optimis intervallis moroſos & difficiles eſſe BUTTER.

(*k*) CULLEN.

(*l*) BUTTER.

(*m*) STOERK.

(*n*) BUTTER.

(*o*) ROSENSTEIN, STOLL.

§. XXIX.

Periodum ab his paroxysmis plus minus accurate ſervari longe plures affirmant auctores (*p*), quam negant (*q*).

§. XXX.

Paroxysmum ante tempus revocant ingluvies, potus aërque frigidus, motus corporis præceps, animique pathema (*r*). Uti & digeſtu difficilia, odores fortiores, verbo, quidquid vias aëriferas ſtimulare poteſt (*). Eumdem nihil fere aggravat magis & imminentius ſtrangulationis periculum inducit, quam ventriculum onerans paſtus (*s*).

(*p*) Rosenstein, Butter, Stoerk, Selle, Mellin & alii.

(*q*) Ill. Cullen ex pauculis his eſt.

(*r*) Butter, Holdefreund.

(*) Cullen. Cantu & riſu Stoll.

(*s*) Rosenstein.

deſunt teſtes, dyſpnoeam (*) vel ſtertorem (*e*) ſuperfuiſſe in intervallis. Aſt laſſitudo, virium dejectio & inquietudo remanent. Inappetentia (*f*) autem, vomitu primam culinam ſtrenue expurgante, tranſit in voracitatem, adeo ut paroxysmo ſuperato cibos vehementer cupiant ægri (*g*). Dantur tamen, qui ſine fame, ſine modo, ſine fine, ſine delectu ingerunt alimenta (*h*). Lingua interdum muco viſcido obducta (*i*). Facies extra paroxysmum pallida & tumidula (*k*). Urina limpida (*l*), qualem ſpeciem in ſpaſticis adfectibus præ ſe ferre conſuevit. Alvus ut plurimum

(*) CULLEN

(*e*) MELLIN.

(*f*) BOURDELIN.

(*g*) BUTTER, MELLIN

(*h*) BOURDELINI ſunt verba.

(*i*) MELLIN.

(*k*) Id. uti & BUTTERI adverſarius.

(*l*) VOGEL.

mum dura & ſegnis (*m*), niſi deglutitum ſputum diarrhoeam producat, colica & excoriatione circa anum ſtipatam (*n*). Cutis ſicca & frigida (*o*) ſub progreſſu tamen non raro ſudores (*p*). Pulſus ſæpe celer & parvus (*q*).

§. XXXVI.

Pervenimus ad morbi finem & terminationem, quæ duplex, læta nempe vel triſtis.

§. XXXVII.

Læte terminatur ille, ſi vel ſponte vel arte juvante in ſanitatem tranſeat: triſtis eſt eventus, ſi vel paroxyſmorum vehementia vel alius graviſſimi morbi acceſſione lethalis fiat.

 §. XXXVIII.

(*m*) Vogel.

(*n*) Butteri adverſarius.

(*o*) Id.

(*p*) Vogel.

(*q*) Dictus antagoniſta.

§. XXXI.

Tempore nocturno infeſtiores eſſe paroxysmos communi ferme auctorum teſtimonio confirmatur (*t*): contrarium tamen obſervavit teſtis fide dignus (*u*).

§. XXXII.

De exacerbationibus huius tuſſis alterno quolibet die obſervatis inter auctores diſputari, diximus (*v*).

§. XXXIII.

Quanquam vero illas pro nota ſpecifica admittere nequeamus (*w*), per frequenter tamen in hoc morbo occurrere minime negamus. (*x*)

§. XXXIV

(*t*) Butter, Cullen, De Haen & alii.

(*u*) Holdefreund.

(*w*) In una epidemia manifeſtas, in altera obſcuras vidit Aaskow *Act. Soc. med. Havn.* Vol. I. Tacet de ipſis Cullen.

(*x*) Etiam in poſtrema epidemia Havnienſi vidimus.

§. XXXIV.

Evidentioribus Tuſſis convulſivæ ſignis (*y*) comitem ſeſe addit Febris, interdum acuta (*) plerumque tamen moderata & catarrhali ſimilis (*z*), varios typos ſervans (*a*), deinde plane vaga (*b*). Dantur tamen ægri in quibus nulla adeſt (*c*). Deferveſcere poteſt febris acuta, tuſſi æque pertinace manente (*d*).

§. XXXV.

Inter paroxysmos plerumque ſatis bene procedit reſpiratio. Neque tamen de-

(*y*) Butter.

(*) De Haen.

(*z*) Vogel. Veſpertinas exacerbationes Cullen.

(*a*) Tertianam Vogel, quartanam Holdefr. Nunquam plane intermittentem vidit Cul.

(*b*) De Haen. Sed ſenſum ſaltem frigoris in imis cruribus adeſſe Rosenstein.

(*c*) Holdefreund.

(*d*) De Haen.

§. XXXVIII.

Si feliciter evenit morbus, paulatim mitiores fiunt paroxyſmi rariusque recurrunt; vomitus ceſſat; extrema naturalem recuperant temperiem; cutis mollis fit & humida, alvus libera, interdum laxa, viresque una cum colore vivido naturali redeunt (*r*).

§. XXXIX.

Criſes per ſudorem vel urinam ſecundum nonnullos (*s*) occurrunt, ſecundum alios raro vel numquam in hoc morbo obſervantur (*t*); per alvum tamen judicatur (*u*). Metaſtaſes autem varias adnotarunt auctores: eruptiones cuta-

(*r*) Butter.

(*s*) Vogel.

(*t*) Holdefreund.

(*u*) Id. uti & Vogel.

cutaneas (*v*) in capite præſertim (*w*) uti & circa labia, (*x*) tumores pone aures (*y*).

§. XL.

Si morbus ſine alius acceſſione lethalis fiat, ſtrangulationem, apoplexiam vel epilepſiam in violentiſſimo paroxysmo ægrotum interimere (*z*) patet.

§. XLI.

Morbi, qui ex Tuſſi convulſiva nati hanc ocyus ſerius lethalem reddere posſunt,

(*v*) LENTIN *Memorab. Clausthal.* 1775. Scabiem & miliaria VOGEL.

(*w*) HOLDEFREUND. HUBER *Obss. circa morbos aliquot epidem.* 1775.

(*x*) Labium inferius excoriatum & cruſta mucoſa cruenta obductum vidit Cel. LENTIN.

(*y*) Hiſt. de l' Acad. des ſciences A. 1749. varat. VOGEL.

(*z*) Suffocatos in paroxysmo viderunt FÜRSTENAU *Eph. N. C.* Tom. 8, pag. 153. ARAND.

ſunt, ſunt hydrops (*a*), peripneumonia (*b*), hectica (*c*), & alia. In febri putridam degeneravit epidemia (*d*).

§. XLII.

Alios Tuſſis convulſivæ pravos effectus ſuperius (*e*) iam recenſuimus. Ex reliquis præcipuus & ſolemnior eſt debilitas & que inde iterum profluunt mala

Arand. *Obss. med chir.* 1770. De capitis morbis lethalibus vid. Butter, Cullen, Vogel &c.

(*a*) Rosenst. Mellin. Holdefr.

(*b*) Hæc ſublatos vidit Cl. Grimm *Nov. Act. N. C.* T. III. p. 201. ut & Zwinger *Act. Helv.* T. III. Felicius tamen morbum ſuperaſſe illos, qui ſimul hac tuſſi laborabant, Holdefreund teſtatur.

(*c*) Vogel, Butter &c. Huc etiam referendæ inflammationes & ſuppurationes laryngis quos adducunt auctores. Vomicam vidit Qvarin *Animadv. pract.* c. 3.

(*d*) Huber.

mala (*f*). Inter alia impotentiam virilem inde natam & incurabilem vidit Ampl. Præſes (*g*). Racchiditi ab hoc morbo viam ſterni (*h*) per ſe patet. Scrophulas ſequi alii obſervarunt (*i*). Anevrysmatibus anſam præbere Tuſſin convulſivam Cl. MATTANI (*k*) putat. Aſthmaticos evadere nonnullos alii teſtantur (*l*). Cariem ex hac tuſſi natales trahere alius. (*m*).

§. XLIII.

(*f*) Ipſas reſolutiones viderunt BUTTER, FÜRSTENAU, VOGEL & alii.

(*g*) Etiam apud alium legitur, de tali ſeqvela: Ex BUTTERI opere adducit GESNER, *Entdeck. der neueſten Zeit* Vol. II. Sed BUTTERI non eſt.

(*h*) HUXHAM, BUTTER.

(*i*) BUTTER, BISSET.

(*k*) *De anevrysmat. præcordior. Morb.* 1736.

(*l*) BUTTER.

(*m*) VOGEL.

§. XLIII.

Neque tamen bono effectu carere crudeli hoc malum legimus. Immunitatem enim infantibus a variolis præſtare Cl. HANNES (*n*) auctor eſt, qui etiam alium citat huius rei teſtem (*o*). Vidit tamen ipſe ille vir Tuſſim convulſivam cum variolis (*p*). Nec obſtat felici harum inſitioni (*).

§. XLIV.

Tuſſis convulſiva freqvens eſt Morbillorum pediſſequa (*q*) comitem vero obſervarunt haud pauci (*r*). Cum variolis

(*n*) *Nov. Act. N. C.* T. V. p. 327.

(*o*) CHILIANI *Act. med. Vratislav.* 1719.

(*p*) HANNES l. c.

(*) BUTTER.

(*q*) GRIMM. Vid. *Cauſſ. morbi.*

(*r*) HOFMANNUS, LENTIN, BUTTER & Havnienſes.

riolis (*s*), ſcarlatina (*) febre bilioſa (*t*), cum aphthoſa (*u*) petechiali (†) verminoſa (*v*), intermittente (*w*) dysenteria (*x*), peripneumonia (*y*) alii. Cum dentitione creberrime occurrit (*z*), quod a morbo, qui hominem in tenella ætate invadit, non exſpectari non poteſt.

Morbi prognoſis.

§. XLV.

De duratione tuſſis convulſivæ diverſa leguntur apud auctoris. Plerique obſer-

(*s*) Hannes.

(*) Brüning *Conſtit. epid Eſſend.* a 1769-70.

(*t*) Stoll, uti & ampl. Præſes: cum indole bilioſa Keck.

(*u*) Hofmann.

(†) Bisset *Medical Eſſays and Obſ.* 1766.

(*v*) Sauvages, Butter.

(*w*) Floyer on the Aſthma. Butter.

(*x*) Butter.

(*y*) Huxham.

(*z*) Butter.

obſervarunt, uti & nos, morbum durare tres menſes (*a*), quinimmo dimidium iannum, ſi ſibe relictus fuerit (*b*). Alii intra binos menſes (*c*) vel citius, rite tractatum (*d*) recesſiſſe teſtantur. Variare autem oportet durationem hujus tusſis, propter variam eius ſvehementiam, ægri conſtitutionem & epidemiæ indolem. Poſt convulſivum morbum debellatum ſimplex tusſis remanere per ſat longum tempus poteſt (*e*).

§. XLVI.

(*a*) Rosenstein, Zwinger, Butter, Holdefreund, Cullen &c.

(*b*) Rosenstein.

(*c*) Arand vidit ſeptem hebdomadum, De Haen duarum.

(*d*) Rühling *Beſchreib. von Nordheim.*

(*e*) Butter.

§. XLVI.

Recidivis (*) valde obnoxius eſt iſte morbus (*f*) quæ iisdem fere cauſis, unde paroxysmum revocari diximus (*g*), debentur. Recidivæ tamen ipſo morbo minus rebelles & periculoſæ eſſe ſolent (*h*). Ipſam epidemiam, poſtquam deferbuiſſe viſa eſſet, denuo caput extulisſe obſervarunt Londinenſes a. 1749 (*i*).

§. XLVII.

Hominem ſemel hanc tuſſim paſſum numquam amplius eadem corripi affirmat

C

(*) Pro recidiva non habendum, ſi poſt aliquot dierum ſilentium iterum inſurgat, De Meza.

(*f*) Stoll. Nullam omnino ſe vidiſſe teſtatur Keck.

(*g*) § XXX. Dentitionem recidivas provocaſſe vidit Ill. Aaskow, *Act. Soc. med. Havn.* Vol. I.

(*h*) Butter.

(*i*) Butteri adverſarius,

mat, triginta octo annorum experientia & celeberrimorum virorum (*k*) teſtimonio fretus, ſummus vir, ROSENSTEIN, plurimiqve cum illo conſentiunt auctores (*l*).

§. XLVIII.

Neque tamen nemo huic aſſertioni contradicit. Non loquimur de obſervatione Cl. MORRIS (*m*), qui poſt autumnalem tuſſim convulſivam recidivas vernales vidit; nam facile occurrit, hic non ſatis verum relapſum, qui curatum ſupponit morbum, ſed recrudeſcens modo poſt inducias malum, in-

(*k*) HILLARY & KIRKPATRICK.

(*l*) SAUVAGES, BISSET, BUTTER, SELLE, CULLEN & alii Nec in Havnia noſtra de ullo, hac tuſſi bis correpto, audivimus.

(*m*) *Med. Eſſ. and Inquir. of a Soc. at Lond.* T. III. Obs. 6.

inveniſſe locum (*n*). Sed æque magnæ auctoritatis medicus, Ill. Stoll negat (*o*), & ante eum negavit Cl. Hannes, qui poſt intervallum trium annorum morbum eosdem ægros invaſiſſe teſtatur (*p*).

§. XLIX.

Ad periculum hujus morbi quod attinet, uti fere ſemper graviſſimus, ita etiam ſæpe lethalis eſt (*q*). Sequentia autem diſcrimen augent: ætas tenella,

(*n*) Idem ſuſpicatur Ill. Murray in adnot. ad hunc locum in verſione operis Roſenſteiniani.

(*o*) l. c.

(*p*) *Nov. Ad. N. C.* T. V.

(*q*) Rosenstein. Plures occidere quam ipſas variolas De Haen.

infra duos annos (*r*); dentitio (*s*); hæreditaria diſpoſitio ad morbos pectoris (*t*) & capitis (*u*); graviditas (*v*); hyſteria (*w*); vermes (*x*); debilitas magna (*y*), præſertim pulmonum (*z*); com-

(*r*) BISSET & AASKOW obſervarunt puſionibus dentitionem nondum paſſis funeſtiorem. Conſentit CULLEN. MELLIN infra tertium annum plarimos interiiſſe narrat.

(*ſ*) HOLDEFREUND, qui idoneum citat HOFMANNI locum. Ante eruptionem dentium caninorum funeſtiorem eſſe ſtatuit BISSET.

(*t*) BUTTER, CULLEN.

(*u*) BUTTER.

(*v*) Id.

(*w*) AASKOW.

(*x*) BUTTER.

(*y*) BUTTER, VOGEL, CULLEN.

(*z*) BUTTER.

complicatio cum morbillis (*a*), variolis (*b*), peripneumonia (*c*) dysenteria (*d*); paroxysmi violentiores (*e*); defectus ſputi (*f*), vomitionis (*g*), beneficii ventris (*h*), eruptionis cutaneæ (*); hæ-

(*a*) Id. HOFMANN.

(*b*) Id. Correpti variolis usque ad exſiccationis tempus a tuſſi immunes manent, quo nunc vehementiore impetu & majore periculo affligantur, VOGEL.

(*c*) Id. ZWINGER, GRIMM.

(*d*) Id.

(*e*) Hoc per ſe patet; obſervavit tamen Cl. ARAND vehementiorem morbum ſimul breviorem fuiſſe.

(*f*) BUTTER, HOLDEFREUND. Nimis copioſum æque nocere CULLEN teſtatur.

(*g*) Iidem.

(*h*) Iidem.

(*) HOLDEFREUND.

morrhagiæ profuſæ (*i*); dyſpnoea & febris (*k*); convulſionum (*l*) vel ſoporis (*m*) acceſſio; morbi neglectus (*) vel mala tractatio (*n*); ſubitanea denique eius ceſſatio (*o*) & prava diæta (†).

§. L.

Minus triſte eſt præſagium, ubi ægrotus iam ſuperavit dentitionem (*p*), viribus-

(*i*) Id. Cullen, Quarin *Animadv. pract.* c. 3.

(*k*) Cullen nullum fere hoc morbo periiſſe vidit Cullen quin hæc diſpnoes gradu majore cum febre adfuerit.

(*l*) Holdefreund.

(*m*) Quarin.

(*) Mellin.

(*n*) Inde violentiorem Aaskow & De Meza.

(*o*) Peripneumoniam inde natam Aaskow.

(†) De Meza a farinaceis & ab otio.

(*p*) Cum annis periculum decreſcere affirmat Cullen. Adultis non adeo nocuiſſe teſtatur

ribusque gaudet; ubi morbus eſt minus vehemens, epidemia mitioris ingenii, expectoratio, vomitus (*q*), reſpiratio inter paroxysmum libera (*r*), hæmorrhagiæ narium modicæ (*s*), vel eruptio purulenta in capite (*t*) adeſt.

§. LI.

Morbum abeuntem declarant paroxysmi mitiores facti & increſcentia eorumdem intervalla, ſputum ad naturalem conſiſtentiam & colorem ſe recipiens, reſtituta reſpirationis libertas & naturalis

ſtatur Rühling. In his tamen inflammationes pectoris frequentius ſubnaſci, Butter.

(*q*) Ita una ore omnes. Cum vomitu & ſequente mox appetitu hanc tuſſim raro periculoſam vidit Cullen.

(*r*) Cullen.

(*s*) Bisset, Quarin & alii.

(*t*) Holdefreund.

lis extremorum temperies, cutisque mollities & humiditas, alvus libera, interdum laxa, vomitus ceſſatio, appetitus, ſomni placidi, virium carniumque reditus (*u*).

§. LII.

Mala in tuſſi convulſiva ſigna ex enarrata ejus hiſtoria & prognoſi facili negotio eruuntur, unde harum ſingularem recenſionem præterire liceat.

Morbi cauſſæ.

§. LIII.

Difficillimum eſt in tuſſis convulſivæ ætiologia diſtinguere cauſas, quæ occaſionem præbent morbo, ab illis quæ prædiſpoſitum reddunt corpus ad illum ſuſcipiendum. Remotas igitur ſimul pertractare fas ſit.

§. LIV.

(*u*) Butter, Vogel.

§. LIV.

Pro ſingulari prædiſpoſitione ad hunc affectum habendam eſſe ætatem infantilem (*v*), ut pote ſenſilitate & irritabilitate, hincque proclivitate in ſpasmos majore, prædita (*w*), non ſatis probabile videtur. Verum quidem eſt, adultos longe rarius (*x*) a tuſſi convulſiva corripi; ſed hoc rectius explicatur ex valde exiguo illorum, qui nondum hunc morbum paſſi ſunt, numero (*y*), quam ex imminuta cum annis receptivitate (*z*). Mediæ, quinimo provectioris, ætatis homines tuſſi convul-

(*v*) Vogel.

(*w*) Butter.

(*x*) Holdefreund in epidemia ab eo delineata nullum vidit ægrum, qui ſecundum luſtrum emenſus fuerit.

(*y*) Cullen.

(*z*) Butter.

ſiva corripi poſſe experientia docet (*a*); ſed tales infectionem hactenus effugiſſe probabile eſt.

§. LV.

Dantur qui infantes delicatulos, molliores (*b*), hinc irritabiliores (*c*) & debiliores (*d*) tuſſi convulſivæ præ ceteris obnoxios eſſe ſtatuunt; alii tamen obſervarunt nullam conſtitutionem corporis ab ea immunem fuiſſe (*e*). Qui morbillos nuper paſſi (*f*) vel proxime

(*a*) CULLEN, uti & in Havnia noſtra.

(*b*) HOLDEFREUND honoratiorum modo infantes hac tuſſi præ reliquis laborare vidit.

(*c*) BUTTER.

(*d*) MELLIN, VOGEL.

(*e*) DE HAEN.

(*f*) HUXHAM, MELLIN, VOGEL etiam ſcarlatinam paſſus huc trahit.

me cum illis conflicturi ſunt (*g*), facilius corripiuntur (*h*). Præſentem quemlibet morbum ſpasmodicum (*i*) negotium dentitionis (*k*) ſaburram primarum viarum (*l*), digeſtionem læſam (*m*), refrigeria (*n*) huic morbo inducendo favere perhibent. Arthriticos & exanthematicos adfectus ſuppreſſos, & ulcera intempeſtive conſolidata, eumdem inferre dicit VOGEL.

§. LVI.

(*g*) VOGEL.

(*h*) In genere cum his valde convenit.

(*i*) BUTTER.

(*k*) Id. uti & HOLDEFREUND.

(*l*) BUTTER. SELLE. Defectum boni alimenti BUCHAN *Domeſtic Medicine.*

(*m*) BUCHAN.

(*n*) BUTTER. Tranſpirationem læſam BUCHAN.

§. LVI.

Morbum endemium ullibi dari non legitur (*o*). In ſuo greſſu tamen epidemiam, vel ſi mavis, contagium ad certos tractus ſeſe adſtringere obſervatum eſt (*p*).

§. LVII.

Epidemicam vero eſſe tuſſim convulſivam (*q*) non poteſt negari. Sporadicam obſervatam eſſe, nullum exſtat teſtimonium. Cum vero omnis epidemia a certa quadam aëris conſtitutione pendeat, nobis non ſatis cognita, non poſſunt non variare aſſertiones auctorum circa anni tempus & aëris qualitates,

(*o*) Butter.

(*p*) Id. & Bisset.

(*q*) Rosenstein, Sauvages, De Haen, Vogel, Cullen, Quarin, Selle & tot alii, illi præſertim qui ſingulas epidemias deſcripſerunt.

tes, unde Tuſſim convulſivam inductam eſſe putarunt. Tempeſtatem humidam accuſarunt nonnulli (*r*); ſed ſimplicem qualitatem aëris, vel eius ſomutationem ſubitaneam, non eſſe ſolam morbi cauſſam, inde eluceſcit, quod ſimilis tempeſtas toties redit, neque tamen ſecum fert tusſim convulſivam (*s*). Non ideo negamus imperium certæ cujusdam qualitatis aëris in hunc affectum; ſed facile concedimus tempus autumnale & vernale, alii tuſſi inducendæ aptiſſimum, etiam ad convulſivam diſponere, aëremque humidum eamdem exaſperare, & atmoſphæ-

(*r*) Sydenham, Hofmann, Huxham, Vogel, Mellin, Holdefreund &c.

(*s*) Tempeſtatem parum facere ad hunc morbum Butter ſtatuit. Subitaneas in aëre mutationes modo hunc, modo alium affectum gignere, recte monet Keck.

ſphæram in genere ad diverſitatem epidemiæ conferre poſſe.

§. LVIII.

Unde ad illorum accedo ſententiam, qui pro cauſa occaſionali communi (*t*) tusſis convulſivæ habent miaſma quoddam, certis temporibus in aëre hærens (*u*), quod ſpecificam habet naturam (*v*) vimque multiplicativam (*w*), quodque eos tantum, qui hunc morbum nondum paſſi, adeoque ad illum diſpoſiti ſunt, corripit (*x*).

§. LIX.

(*t*) Ametaſtaſi morbi exanthematici etiamſi bene curati, hoc malum forſan orire De Haen putat.

(*u*) Rosenstein, Bisset, Butter, Holdefreund, Cullen.

(*v*) Cullen.

(*w*) Rosenstein.

(*x*) Id. Butter.

§. LIX.

An contagioſum ſit iſtud miasma & infectione propagetur, quæſtio eſt, cui ſolvendæ imparem me fateor. Plurimi quidem, iique graviſſimi viri, confidenter affirmant (*y*), alii ſuſpicantur (*z*), alii negant (*a*). Argumenta pro hac vel illa parte militantia hic adferre non ſinit inſtituti ratio (*b*). Videtur tamen non parum ponderis habere illud (*c*), quod epidemicus poteſt eſſe morbus, neque tamen contagioſus; & omnino probabile eſt, nunquam

(*y*) Rosenstein, Butter, Holdefreund, Cullen, Bisset.

(*z*) Sauvages, Selle, Quarin. Non raro contagioſam eſſe Stoerk.

(*a*) Vogel, Stoll. Ad hunc cenſum quoque pertinere videtur Mellin.

(*b*) Ex affirmantibus plurimas rationes congeſſit Butter.

(*c*) Mellin.

quam cum certitudine evinci poſſe contagioſam tuſſis convulſivæ naturam, antequam inſitione inſtituta cum ſanis a loco, ubi epidemia regnat, remotis communicata fuerit (*d*).

§. LX.

Cauſam proximam morbi ſiſtere videtur illud miaſma, vel ſimpliciter per epidemiam, vel ſimul per contagium, in vias alimentares (†) atque aëriferas ſuſceptum (*e*) in utraque ſede deinde habitans, humores utroque ſibi aſſimilans, ſpaſticosqve affectus morbum ſuſtentantes ibi producens, naturam iterum

(*d*) Keck.

(†) Ventriculum puto; nam Butteri ſententia, in inteſtinis hærere, infirmis innititur argumentis Maxime ſtomachalem, non ideo pulmonibus minus infeſtam dicit De Meza.

(*e*) Rosenstein.

rum iterumque ad molimina ſeſe expellendi ſollicitans, adque hanc expulſionem certo tempore & proceſſu (*f*) egens, & interea totum genus nervoſum debilitans atque irritabilitatem augens.

§. LXI.

Sedem mali eſſe duplicem, nempe in primis viis non ſecus ac pulmonibus & aſpera arteria; in illis autem fomitem hærere, qui per reſorptionem (*) irritamentum in viis aëriferis jugiter alit vel renovat, omnia ſuadent.

 §. LXII.

(*f*) Semel ſuſceptum non poſſe ſubito ſufflaminari recte monet BISSET. Conſentit MILLAR *on the Aſtma and hooping cough.*

(*) Simplicem conſenſum non poſſe tam immanes producere ſpasmos, longe mitior tuſſis ſtomachalis docet.

§. LXII.

Ad naturam morbi quod ſpectat, illum eſſe epidemicum, forte etiam contagioſum, porro periodicum atque ſpasmodicum, adeoque nervoſum, ex dictis patet. Cum morbis exanthematicis magnam tamen habere analogiam (*g*) docent ſynchrona fere ejus apparitio (*h*) in Europa, (ſi hanc credere licet), graſſatio epidemica & valida ſuſpicio illam eſſe contagioſam & idem ſubjectum ſemel tantum invadere, & ſymptomata catarrhalia in principio præludentia, impoſſibilitas denique ſuſceptum in progreſſu ſubito coërcendi, forte etiam metaſtaſes & ſequelæ (*i*). Longe probabilior eſt hæc ſimilitudo cum morbillis

(*g*) Bisset.

(*h*) Miramur, hoc argumentum haud adductum eſſe a Cl. viro.

(*i*) Neque hoc uſus eſt ſententiæ auctor.

billis, variolis atque ſcarlatina, quam um febribus intermittentibus (*k*).

Morbi curatio.

§. LXIII.

Tuſſis convulſivæ therapia innititur potiſſimum tribus indicationibus, ſcilicet:

I. morbum ipſum rite tollendi;

II. paroxysmorum violentiam infringendi;

III. recidivam avertendi.

§. LXIV.

Prima atque palmaria indicatio tria iterum requirit:

a) ut miasmatis expulſio adjuvetur;

b) ſtatui ſpasmodico occurratur;

c) ſanationis obſtacula removeantur.

§. LXV.

Miasmatis expulſionem ſine prævia, a nonnullis laudata, ſed, me judice, vix unqvam neceſſaria nec ſemper tuta, ejus correctione, ocyſſime adjuvamus variis evacuantibus. Inter hæc omnium fere concenſu (*) principem locum tenent Emetica, utpote ab ipſo naturæ conamini indicata, utramque viam infectum, (alimentarem non raro etiam deorſum) repurgantia, nec omni virtute antiſpasmodica deſtituta. Præ reliquis laudantur antimonialia & inter hæc, propter commodiſſimam adminiſtrationem, Tartarus emeticus. Danda ſunt in intervallis, repetitis vicibus, eo crebrius quo gravior eſt morbus, donec ille notabiliter remiſerit, quin etiam

(*k*) Pro qua militavit Huxham.

(*) Solus Quarin ſuperplua & ſuſpecta putat.

am ſub ipſo alterantium uſu. Optime cedunt, ſi vel ſponte, vel addito laxante alvum ſimul moveant. Deinde ipſa Laxantia, & quidem leniora, eodem ſere modo ſunt propinanda; nec ſua utilitate carent Clysmata evacuantia, quæ illorum vices toties ſuppleant. Expectorantia autem dulcia, oleoſa, calida, caute hic ſunt vitanda; Kermes minerale tutius eſt; Emetica tamen ſatis emungunt vias aëriferas. Venæ ſectionem, a SYDENHAMIO pro ſacra anchora habitam, non in omnibus, ſed tantummodo [in plethoricis &] vehementer febricitantibus, præſertim adultis, adminiſtramus.

§. LXVI.

Poſt evacuantia rite adhibita, ad tollendum ſtatum ſpaſticum & enormem irritabilitatem datur potiſſimum Cortex Peruvianus, vel in decocto vel alia forma, quin in clysmatibus; modo ſolus,

lus, modo pro re nata variis antiſpas, modicis lenientibus &c. junctus. Interdum quoque ſummo cum fructu Moſchus propinatur, quem ad xv gr. omni ſexta hora in adultis dedit Archiatrorum Comes VON BERGER (*l*) Flores Zinci in poſtrema epidemia cum optimo ſucceſſu dedit Ampl. Præſes.

§. LXVII.

Ad removenda ſanationis obſtacula quod ſpectat, hic commendanda venit plethoræ imminutio, vermium exturbatio, dentitionis promotio; aër temperatus, diæta ſtricta, vegetabilis, eccoprotica.

§. LXVIII.

Paroxysmi ſtrangulationem minans vehementia infringitur Antiſpasmodicis tempeſtive & circumſpecte datis, veſicatorio nuchtæ præſertim admoto, venæ-

(*l*) *Act. Soc. med. Havn.* T. I.

næſectione, hirudinibus, balneis tepidis. Si ingluvies accuſanda, digito faucibus intruſo vomitus cietur. Interdum convenit pugno concutere ſcapulas, ne ſub tuſſi ſuffucetur æger. In aſphyxia frictioniaus utendum.

§. LXIX.

Recidiva arcetur, bona medendi methodo, evacuantibus præſertim liberalius datis, Corticis uſu pauculum protracto, bona diæta & ſedula illorum omnium, quæ malum revocare diximus, vitatione, tranſitu denique in aërem ſalubrem, forte etiam balneo frigido, & equitatione in adultis.

§. LXX.

His omnibus accurate adhibitis, criſi ſimul aut metaſtaſi benigna, quæ forte accidit, rite ſuſtentata, optime quoque arcentur triſtes hujus tuſſis ſequelæ. Contra hernias & lordoſes præſidio eſt

poſitura thoraxque corpus ſuffulciens & muniens, neque tamen reſpirationem impediens. Veſicatoria in ſuppuratione ſervata, vel fonticuli, periculoſam quamdam metaſtaſin avertere poſſunt. Jam præſentes morbi ſecundarii huc non amplius ſunt referendi.

§. LXXI.

De ſingulis indicatis enarratius exponere, auctoritatesque adducere non ſinunt anguſti, quibus hoc ſpecimen circumſcribitur, limites. Unde etiam non licet dijudicare tot remedia in hoc morbo, tanquam ſalutifera laudata, uti Oxymel ſcilliticum (*m*), Kermes minerale (*n*), Oxyſaccharum (*o*), Elixir pectorale

(*m*) Bisset, Strandberg, Bourdelin, Lentin, Unzer *Hamb. Mag.* T. VIII.

(*n*) De Haen *Path.* T. III.

(*o*) Leidenfrost apud Hannes.

torale Wedelii (*p*), Ceram flavam (*q*) Geum urbanum (*r*) Gummi ammoniacum (*ſ*), Caſcarillam (*t*), Muſcum pyxidatum (*u*), Polygalam amaram (*v*), & alia amara (*w*), Opium (*x*), Aſam fœtidam (*y*), Caſtoreum (*z*), Belladon-

(*p*) SCHUSTER *Nov. A. N. C.* T. I.

(*q*) JACOBI ibid. T. II.

(*r*) FORBES *Diſſ. de Tuſſi conv.* 1752. KECK.

(*ſ*) BUCHHAVIO præeunte KECK.

(*t*) BROUZET *Educat. med. des Enfans* SCHUSTER.

(*u*) WILLIS *Pharmac. rat.* P II.

(*v*) FRITZE *Medicin. Annalen.*

(*w*) THOMSON *Medical Conſultations.*

(*x*) STORK, SELLE.

(*y*) MILLAR, MURRAY.

(*z*) MORRIS.

donnam (*a*), Nicotianam (*b*) Valerianam ſylveſtrem (*c*), Cicutam (*d*), Ledum paluſtre (*e*), Acida dulcificata (*f*) Saccharum Saturni (*g*), Mercurialia (*h*), Tincturam Cantharidum (*i*), Limaces (*k*), Millepedes (*), cataplasma e C. per. & Ca-

(*a*) BUCHHAVE in libello nuperrimo.

(*b*) GESNER.

(*c*) SAGAR.

(*d*) BUTTER, KECK.

(*e*) ROSENSTEIN.

(*f*) WERLHOFF vid. *Hannov. Mag.* 1766.

(*g*) SAUVAGES, HOFMEISTER apud ALBRECHT *Diſſ. de Saturn. & Jovial. uſu* 1773.

(*h*) HUXHAM, LENTIN.

(*i*) BURTON *on Non naturals* LETTSOM, SIMS, adverſarius BUTTERI.

(*k*) DE HAEN.

(*) HILLARY *diseaſes of Barbadoes.* FORBES.

Caſtoreo (*l*), Unguentum ex Allio plantis pedum (*m*), aquam frigidam ſcrobiculo cordis (*n*), Oleumque Scorpionum lumbis (*o*), vel unguentum pectorale thoraci (*p*) admovendum.

Morbi prophylaxis.

§. LXXII.

Quomodo vitari poſſit iſte morbus, ventilatum non invenio apud auctores. Patet tamen in tempeſtiva ad loca ab epidemia immunia fuga etiam hic quoque ſecuritatem eſſe quærendam.

(*l*) Hannes.

(*m*) Buchan.

(*n*) La Vallée *Journ. de Med.* 1768.

(*o*) Vogel.

(*p*) Id.

THE-

THESES.

I.

Humor aqueus oculi ad res in corpore humano maxime mirandas pertinet, præſertim in camera anteriore.

II.

Vera digeſtionis ſedes non eſt in ventriculo.

III.

Alimenta liquida, ſicut pulticulæ tenues & juſcula, inſalubrem ſiſtere cibum recte ſtatuitur.

IV.

In chylificatione explicanda bili tribui ſolet nobile officium quod alii humori debetur.

V.

Idem calculus bilarius inflammabilis eſt & non inflammabilis.

RECTOR
ET
PROCANCELLARIUS
CUM
SENATU ACADEMICO
SUMMOS
IN ARTE MEDICA
HONORES
VIRO
DOCTISSIMO ET EXPERIENTISSIMO
AMUNDO RICHARDO
HOLTERMANN
PHYSICO REGIO IN SÆLANDIA
MERIDIONALI
CONFERENDOS INDICUNT.

HAVNIÆ.
TYPIS J. R. THIELEANIS.
MDCCLXXXVI.

Logarithmorum inventorum gloria quamvis tam conſtanter quam merite jam ab omnibus tribuatur Nepero, Baroni Scoto: tributa tamen & eadem eſt aliis interdum. Ut vero igitur inventori jus ſuum vindicemus, contraſentientum vel juſtitia vel injuſtitia in ipſis fontibus eſt diſquirenda, atque ex eo quod patebit, dijudicanda. Ne vero in iſta disquiſitione a vera inventoris notione aberremus, id primum ponamus, eſſe nobis eum inventorem, qui non facillima quidem cogitationum ſerie, procedens ab enuntiatis abſtractis, transgreſſum quærit ad nova,

 iti-

itidem abſtractas poſitiones; qui porro, ut utile fiat inventum, procedit ad propoſita, quæ dum applicantur, prægnantia ſint, atque eo ab auctore ſuo producantur, ut penitus poſſint ad uſum referri. Quæ quidem applicationis, quæ fieri poſſit, & quæ vere ſit, determinatio nobis neceſſaria videtur, ſi duorum inventorum merita ſint disquirenda, quorum alter nutum tantum dedit, alter vero inventum ad maturitatem quamdam produxit, cuique contigit ſimul, ut curſum daret applicationi.

Tribuitur vero inventorum Logarithmorum gloria mox Bavarorum Politico *Herwarto ab Hohenburg*, & noſtrati etiam eximio Aſtronomo *Chriſtiano Longomontano*; mox ipſi *Archimedi*, vel *Stifelio* etiam, & *Juſto Byrgio* Helveto. Quod ad illos duumviros attinet, proceſſiſſe id, quod illis

illis tribuitur, ab Hiſtoricorum amathematicorum notionibus minus rectis, ex disquiſitione noſtra patebit: de poſterioribus vero triumviris id evictum dabimus, inveniſſe quidem illos aliquid, quod propius eſt Neperiano invento; quo tamen nihil omnino adimunt felicioris in applicando & divulgando invento viri merito.

Et quod *Herwarto* quidem *ab Hohenburg* illa inventi gloria tributa ſit, anſam ſine dubio dedit locus in Gaſſendi vita Tychonis Brahei, ed. 2 Hagæ Comitum 1655 4to p. 165. Narrat ibi Gaſſendus, ſcripſiſſe Tychonem die Auguſti ultima a 1599 *Herwarto ab Hohenburg*, qui ſequenti menſi reſponſerit, & inter alia id quoque narraverit: "Nihil morari ſe ſol-"vendi cujusdam Trianguli difficulta-"tem: ſolvere ſe enim, multiplicatio-"num ac diviſionum vice, additiones

 "ſolum,

"ſolum, ſubtractionesque uſurpare." Ad quod Gaſſendus tranſeunda annotat, "quod, ut fiere poſſet, docuit poſtmo-"dum ſuo Logarithmorum Canone "Neperus." Nunc vero, ſi cui de Logarithmis plura non innotuerint, quam quod ſint artificiales Numeri, qui Multiplicationum atque Diviſionum difficiliorem proceſſum mutant in faciliorem Additionis atque Subtractionis; ille quidem opinari poſſet, habuiſſe generoſum ab *Hohenburg* inventum quoddam a Nepero poſtea divulgatum. Accedit quod ipſe Gaſſendus, harum rerum idoneus judex, nullo modo illam conjecturam removeat, ſed verbis potius, quæ addit, confirmet. Unde factum eſt, ut Joannes etiam Caramuel a Lobkowiz in Matheſi nova, 1670, Campaniæ, folio, p. 1197 ita enuntiet. "De Lo-"garithmorum inventore nemo diſpu-"tat, nam fuiſſe Neperum ſupponunt: "at dubitare incipiet, qui Gaſſendi l. c. "recen-

„recenſeat." Quamquam vero Caramuel dubia tantum contra communem famam movere ſatagat: ulterius tamen nuper proceſſit vir reverendus *Joſephus Tanzer*, Mathematum Monachii Prof., qui in ſuo Matheſeos Compendio (*Lehrbuch*) 1780, Monachii, 8vo p. 177 omnino ponit, fuiſſe generoſum ab Hohenburg Logarithmorum inventorem, ſed nullo, quam illo Gaſſendi loco, adjutus, ut Bavaro ſuo Scoti illius gloriam vindicet.

At vero, ſi numquam ſuam mutandæ Multiplicationis ac Diviſionis in Additionem ac Subtractionem rationem divulgaſſet *Herwartus ab Hohenburg*; nihil nunc eſſet in promtu, quod conjecturis illis vel enuntiatis authentice opponi potuiſſet. Sed adeſt in Regia majori Bibliotheca Chriſtianoburgenſi, rariſſimorum atque utiliſſimorum librorum refertiſſima, ipſum illud opus,

 Her-

Herwartianæ diligentiæ monumentum immortale, quod antea nobis ex clariſſimi Scheibelii tantum recenſione innotuerat, quo vero ipſo jam uti contigit. Operis rubrum eſt: Tabula arithmetica προσθαφαιρέσεως univerſalis, quarum ſubſidio Numerus quilibet ex Multiplicatione producendus per ſolam Additionem; & Quotiens quilibet, e Diviſione eliciendus, per ſolam Subductionem invenitur; e Muſeo *Joannis Georgii Herwart ab Hohenburg*, Ex-Aſſeſſore ſummi Tribunalis Imperii, & Ex-Cancellario ſupremo ſereniſſimi utriusque Bavariæ Ducis, Suæ Sereniſſ. Celſitudinis Conſiliarii ex intimis, Præſidis Provinciæ Schvabæ, & inclytorum utriusque Bavariæ Statuum Cancellarii. 1610, Monachii Bavariarum, folio majore, plagulis 250. Operis grandioris inſpectio omnia, quæ in diligentiſſimi Herwarti, quaſi Logarithmorum inventoris, gloriam dici

potu-

potuiſſent, penitus evertit. Non plura enim continet, quam omnium Numerorum ab 1 ad 1000, multiplicatorum iisdem numeris, producta; atque adſignata eſt cuique Numero ſua pagina, ita ut 10 columnis, quas vocant, omnia ejusdem numeri multipla inveniantur, producta illa quidem ſuis multiplicatoribus ab 1 ad 1000. Nullum igitur ſupereſt quin illud a generoſiſſimo Herwarto erga Tychonem laudatum inventum mutandæ Multiplicationis ac Diviſionis in Additi*ones* atque Subtracti*ones* idem ille ſit *Abacus Pythagoricus* ad 1000 numeros protractus, cujus calculandi labor ſane fuit operoſus & imprimendi impenſa fuerunt viro generoſo digna. Neque ex hoc opere bonos potuiſſe provenire fructus, negari poteſt, niſi ſtatim Neperi inventio ſuperveniſſet; quæ quidem id effecit, ut diligentiſſimi laboris opus tantum non in oblivionem

venerit. Quam parum vero illud opus Logarithmorum Tabulis comparandum, de hoc ne verbulum quidem addam; ut hoc taceam, in opere ipſo perficiendo nullum ſubeſſe ingenioſum inventum, quod Tychonem celare operæ fuiſſet pretium: quum clara illa notio *Abaci Pythagorici* pro Factoribus ab 1 ad 1000 totum ſolviſſet ænigma.

Alia conjectura, qua egregio noſtrati *Chriſtiano Longomontano*, ſed ſæpe quidem parum determinate, Logarithmorum tribuitur inventum, ea ſine dubio eſt traditio, quam in Henrici Briggii vita, in Athenis Oxonienſibus, T. I. p. 549 ſic refert Antonius Wood. Quum *Craigius* ille Scotus, Medicinæ Doctor, quem Tychonis Brahei adverſarium fuiſſe novimus, ex Dania reverteret, & Neperum in prædio Merchiſton prope Edinburgum viſeret: narrabat ille huic de novo in Dania

facto

facto invento, quod Longomontano adſcriberetur, quo quidem Multiplicatio atque Diviſio in Additionem Subtractionemque verteretur. Ille vero quum de hoc invento diſtinctius nihil poſſet pronuntiare, quam fieri illud *Numeris proportionalibus*: rogabat eum hic, ut redire ad ſe vellet; quo facto monſtrabat illi ſuum *mirabilem Logarithmorum Canonem.* Ad quam traditionem confirmandam, (quam itidem in Dictionario ſuo, ſub nomine Briggs, narrat Chaufepié), Woodius auctorem illius nominat Wilhelmum Outhredum, quem illorum virorum contemporaneum hoc audiviſſe vero erat ſimile.

Quæ ita Woodius circa a. 1691 minus determinate de illa fama referebat, quæque itidem Thomas Smith in Vitis quorumdam eruditiſſimorum virorum, 1707, Londini, 4to repetebat;

bat; demonſtrant ea ſatis quidem evidenter, nihil a Longomontano noſtro accepiſſe ingenioſiſſimum Neperum, etiamſi ejusmodi aliquid veniſſet noſter, quum de inventi ratione nihil certe cum illo viro generoſo communicare poterat Craigius. Unum quod hac data occaſione poſſit conjici, quodque ſatis daret meriti noſtrati, illud eſſet, quod Neperus, primo accepto nuntio de talis inventi poſſibilitate atque utilitate, ipſe iterum de hac re deliberaſſet, atque meditando inventum perfeciſſet. At ipſi illi conjecturæ adverſatur illud, quod Craigium ſtatim poſt auditum hoc novum ad ſe redire rogaret Neperus: id quod forte non feciſſet, ſi modo poſt illud auditum de re cogitare cœpiſſet; quia tunc non ita certus eſſe potuiſſet, ſe ipſum poſt aliquot jam hebdomadas ejusmodi aliquid fore inventurum. Magis ergo vero videtur ſimile, latuiſſe jam in *Neperi* ani-

animo ſuum inventum, de quo tamen vel nihil adhuc litteris mandaverit, vel certo non elaboraverit; quod quia interdum faciendi animus erat, Craigium ad ſe redire rogaverit. Summum igitur, quod Craigii narrationi acceptum ferre potuerit Neperus illud eſt, quod anſam hæc præbere viro potuerit ingenioſiſſimo, inventi ſui perficiendi atque litteris mandandi: quum alias fieri potuiſſet, ut vir ad rempublicam gerendam natus, qui auctorum numero inſerere ſe noluerit, totum inventum latere apud ſe paſſus fuiſſet. Quibus omnibus rite perpenſis, non refugium quidem celeberrimi Montucula quærendum videtur, in ſua Matheſeos Hiſtoria francogallice conſcripta, T. I, p. 11, narrationem de noſtri Longomontani invento unico illo argumento refutante, vixiſſe noſtratem usque ad annum 1647, itaque illi ſatis ſuperfuisſe temporis, vindicandi ſibi

bi inventum ſuum, ſi tantum ipſi in eo juris fuisſet.

Quidquid ſit, ſi quis illam Craigii de invento in Dania facto narrationem in Neperi vellet injuriam vertere, cuncta iſta molimina labefactata ruent, ſimul ac *Longomontani* noſtri, de quo narrare poterat Craigius, inventum ipſum indicaverimus. Audiamus ipſa ingenui ſcriptoris verba, in Aſtronomia ſua Danica, 1640, Amſterodami, folio, p. 7. dum loquitur de Multiplicationis ac Diviſionis in trigonometricis calculis operoſa difficultate, addens. "Proinde induſtria eorum in pri-"mis laudanda eſt, qui operam ſuam "hic fructuoſe locarunt; inter quos "certe, licet *ingenioſiſſimum inventum* "Dni. *J. Neperi*, Baronis Merchiſtonii "Scoti, in ſuo admirabili Logarithmo, "a. 1614 in lucem edito, exſtet, ta-"men, quia talis pragmatia nimium,

meo

"meo judicio, a continua demonſtrati-
"onum inſpectione, quæ forte incipi-
"entibus magis neceſſaria eſt, remove-
"tur, ideo hisſe *compendium potius*
"*ſeligendum* duco, quod regulam au-
"ream in ipſa δεδομενων transactione, nec
"minus per ſolam numerorum additio-
"nem & ſubductionem, quas una vo-
"ce προσθαφαιρεσιν vocant, abſolvit." Di-
ſtincte ſatis in hoc ipſo loco noſter Nepero inventum illud tribuit Logarithmorum; quibus opponit *Proſthaphæreſes*, utpote aliam, cujus ope posſimus carere Multiplicatione atque Diviſione, methodum præcellentem. Quæ ipſa, quum parum temporis ante Neperianum inventum viguerit, ſtatim in oblivionem transiit; neque iterum invaluit, niſi poſtquam præcepta trigonometrica analytice fuerunt tractata, ſicut inter alios docuit N. L. de la Caille in Trigonometrie ſpherique §. 220 & 224. Ceterum de *Proſthaphæreſe-*

reſeos invento tradit Longomontanus, factum id eſſe communi Tychonis atque Wittichii ope pro ſtudioſis Uranicis, qui in calculis ſuis in Hvæna inſula iſto compendio primum a 1582 utebantur illamque eſſe a *Chriſtophoro Clavio* atque *Michaele Jæſtelio* multum quantum adauctam. Cujus quidem methodi hiſtoriam ſolide, ut ſolet, tractat celeberrimus *Scheibelius* in notitia librorum Mathematicorum (*Einleitung zur Mathematichen Bücheskenntniſs*) Tom. II, pag. 16 ſq. ad quem librum boni fructus pleniſſimum Lectores noſtros ablegatos velimus.

Quæ plura de conjecturis, quibus alii aliis Neperi inventum tribuere maluerint, ſcribere decreveramus; ea jam plagulæ anguſtia vetante, ad aliud tempus differre cogimur: quum non niſi pauca illa præfanda erant experientiſſimi Candidati cauſſa, quem ipſum vitæ

ſuæ

ſuæ tranſactæ atque ſtudiorum rationes exponentem producemus: quo ex iſtis æque, atque ex eruditisſima, quam craſtina die defenſurus eſt, diſputatione æſtimare queant lecturi, quam dignus iſte honoribus ſit, quibus mactabit eum experientisſimus Medicorum Ordo, quin quibus Rex ipſe Potentisſimus dignum eum cenſuit. Verba vero ipſa experientisſimi viri hæc ſunt:

Ego AMUNDUS RICHARDUS HOLTERMANN in inſula Gisköe Præfecturæ Nidroſieaſis in Norvegia natus ſum die 3tio Mart. Anno 1757. Patrem, cujus ſancta mihi ſemper erit memoria, habui JOHANNEM HOLTERMANN, Mercatorem et Commerciorum Conſiliarium. Mater adhuc ſuperſtes INGEBORG CATHARINA HAGERUP, HILARII HAGERUP, Dioeceſeos Nidroſienſis olim Epiſcopi, filia, utinam diu, nobis lætitia et dulce decus vivat! Poſtquam ſub ductu cujusdam MÖLLERII, *qvi Nidroſia degebat, primis Religionis et latini ſermonis elementis imbutus eſſem, in ſcholam Helſingoranam 1770 miſſo, locum ibi inter 4tæ claſſis*

 Alum-

alumnos mihi dedit Cell. ABILDGAARD, *ea tempore ſcholæ hujus Rector Celeberrimus. Hic varios nactus ſum Præceptores, quorum memoria gratisſima mihi erit. Jure autem laudanda eſt cura illa ſolers, qua me inſtituebat Cl.* MICH. ÖRSLÖF, 4*tæ Claſſis Collega, quemadmodum quoque Philoſ. Magiſter* GEORGIUS CRONBERG, 5*tæ Claſſis Collega et* JACOBUS SIVERTZ *tunc temporis ſcholæ Conrector, imenſa denique illa ampl* JACOBI BADENII, *in Lyceo noſtro jam Eloqventiæ Profeſſoris doctrina, qua frui mihi licuit, et cujus teſtimonio ornatus Muſarum hanc ſedem anno* 1776 *adii. Superato, quod vocant, artium Examine, ſequenti hyeme Prælectiones frequentavi philoſophicas Virorum Illuſtrium et Gravisſimorum, ſedulus nimirum interſui Aſtronomicis et Mathematicis* BUGGII, *Logicis et Metaphyſicis* RISBRIGHII, *Philoſopihæ Moralis* OBELITZII, *Phyſicisque* KRATZENSTEINII. — *Finitis hisce prælectionibus, Examen ſuſtinui Philoſophicum. Cum jam in eo eſſem, ut certi cujusdam ſtudii genus eligerem et cum maxime mihi medicæ artis ſtudium arrideret, avide hoc arripui. Jam vero omnis quoque pecunia, quam mecum benefica ex Schola attuleram, conſumta erat, nec Pater me, etſi piiſſimus vellet, hac in re ſublevare poterat; debilis enim ingraveſcentibus jam annis, cum variis fortunæ injuriis*

opes

opes pleraſqve ſuas exhauſtas videret vix qvæſtum ſibi, dilectæ matri et fratri meo parvulo cum ſororе facere valebat. Aut relinqvenda igitur mihi erat alma hæc Muſarum ſedes, aut more aliorum, qvi mecum in ſimili fortunæ caſu conſtituti erant, eligenda via, qva cum qvæſtum facere, tum etiam ſtudiis meis qvemadmodum vacare poſſem. Cogebar igitur bonam cujusqve diei partem in id impendere, ut leviſſima mercede pueros prima Religionis et ſermonis latini elementa docerem. Magnam vero hujus jugi partem excutere poſtea potui, cum beneficio Viri ſumme Venerandi Jansonii, *nec non Cl.* Seidelitz, *tum temporis Collegii Regii Præpoſiti, qvorum ille mihi locum in Communitate Regia, hic vero in Collegio Regio benigniſſime conceſſit. — Mox cum ſcholæ medicæ aperirentur, ſeqventi tempore, in prælectionibus medicis audiendis totus fui, nec umqvam Illuſtriſſimi* Rottböllii *Anatomicis, Phyſiologicis, et Botaniicis defui. — Phyſioligiam adhuc, Pathologiam et artem obſtetriciam Theoreticam et Practicam ſolide et concinne mihi explicavit Ill.* Saxtorph. *Ill.* Callisenium *Chirurgiam Theoreticam et Practicam docentem audivi, et operationes in cadaveribus inſtituentem vidi. — Ampl. Prof.* Tode *Pathologiam, Terapiam generalem et ſpecialem, Semioticam, Methodum concinnandi formulas nec*

non Materiam medicam iterum iterumqve exponentem audivi. — *Hujus Viri benignum in me animum, optima ſtudium hoc meum recte inſtituendi conſilia et favorem deniqve ſingularem, qvo me indies amplexus eſt, præter multa alia, qvæ huic Chariſſimo meo Præceptori debeo, gratiſſima memoria ad mortem usqve ſervabo.* — *Præcepta clinica nec non Praxin clinicam ad lectum ægrotorum me docuit, Ampl. Prof.* BANG. *Cl.* TYCHSEN *Chemiam docentem audivi.* — *Ampl.* WINSLOVIUM, *Nos. Frid. Chirurgum Primarium, ægrotos Chirurgicos in Noſocomio viſitantem, comitatus ſum, caſusqve Chirurgicos obvios exponentem audivi.* — *Anno* 1780 *Examen Chirurgicum, vulgo dictum Curſum, profectus meos judicante Il. Prof.* HENNINGS, *ſuſtinui; mox deinde Communitate et Collegio Regio, triennio nondum finito, valedixi, et partim neceſſitate coactus, partim cum Perilliſtris Archiater* AASKOW *id mihi perſvaderet, munus Chirurgi primarii navalis ſuscepi, iterqve feci navi bellica minori Kiel dicta, cujus Præfectus generoſiſſimus* CLAUDIUS TÖNDER *per totam illam æſtatem mare germanicum et oras Belgii maritimas obſervare juſſus erat.* — *Inſeqvente anno ſimili functus ſum munere in navi bellica majori Sophia Friderica dicta, qvam ducebat Illuſtriſſimus Adamus Ferdinandus Comes*

de

de Moltke, ut a pacificis Norvagiæ oris hoſtilia abigeret. — Triſtiſſimus vero redeuntem me domi exſpectavit nuntius, Chariſſimum mihi Patrem, morte ſua, nobis acerbiſſima, Matrem dilectiſſimam cum parvulis duobus in re haud lauta reliquiſſe. — Sequenti anno 1782 *Illuſtres Viri* KRATZENSTEINIUS, *cujus benigniſſimi in me ſemper animi gratus recordabor*, ROTTBÖLLIUS, *nec non Prof.* N. C. KALL, *qvi hoc anno Facult. Philoſ. Decanus fuit, me ſtipendium Fiuerenii ſublevandum benignisſime decreverunt, quo, etſi triennalis tantum ejus uſus mihi concenderetur, magnopere ſum ſuffultus. Ejusdem anni Aprili menſe locum mihi in Noſocomio puerperarum conceſſit Ill.* SAXTORPH. — *Hic ea exercere didici, qvæ Præceptor Chariſſimus Fautorque benigniſſimus antea me æque concinne ac jucunde prælectionibus ſuis docuit, ſingularique ejus favore et benevolentia Praxin obſtetriciam tam in Noſocomio puerperarum quam in praxi ſua urbana ad manum ejus et ductum exercere mihi licuit ad menſem usque Novb. Anni* 1785. *Qvi locus eo mihi gratior fuit, quo diutius eo mihi exoptaveram. — Credebam me jam a curis domeſticis, ſtudiorum certis hoſtibus, liberatum iri, qvibuscum ſemper hactenus conflictatus eram. At ſuccubuiſſem utique niſi qvod virium deeſſet, dilectiſſimus meus Frater*

B 3 KANU-

KANUTUS HOLTERMANN *ſuppeditaſſet. Debitas huic Viro perſolvere gratias, non ſinit levis mea ſcribendi ratio, ſi vero hac occaſione jam mihi oblata, beneficia ejus tacere vellem, ingratiſſimus esſem. Relicta Patris domo alium hic inveni Patrem, qvi ſolicitam Patris curam cum intimo Fratris amore erga me conjungebat. Optima hujus Viri conſilia, mihi ſemper utiliſſima fuere. Illi debeo, qvod ſtudiis meis hactenus vacare mihi liciut, illiqve debeo firmatam meam ſpem atqve fortunam. Demum Menſe Iulio 1785 Examen ſuſtinui medicum rigoroſum, judicabarqve ex ſuffragiis Cenſorum, Præceptorumqve Graviſſimorum dignus laurea Apollinari Academica ſuprema. Jam vero ab Auguſtiſſimo Rege Medicinam in Sælandia meridionali faciendi ergo vocatus, Diſſertationem inauguralem de Tuſſi Convulſiva elaboravi, qvam ut indulgens excipias, L. B. enixe rogo.*

Poſt qvam rite defendendam diſputationem, ſummos viro in Medica arte honores decrevit Experientiſſimus Ordo;

Ordo; decretumque illud ratum habuit ex Regia auctoritate *Illuſtriſſimus & Excellentiſſimus hujus litterariæ Univerſitatis Patronus*, *Dominus* JOACHIMUS OTTO DE SCHACK RATHLOU, *Ordinis Elephantini Eques auratus*, *Regique Potentiſſimo ab intimis Regni Conſiliis*, &c. &c. qui benigniſſimum ſuum conſenſum per *Procancellarinm* perilluſtrem atque ſumme venerabilem, HECTOREM FRIDERICUM JANSON, Th. D. & P. P. O. ſignificare voluit Senatui Academico. Honores ipſos medicos conferet viro experientiſſimo, qui diſputaturo præſes atque adjutor præſto erit, Experientiſſimus Vir, JOANNES CLEMENS TODE, Med. D. & Profeſſor deſignatus, Ordini ſuo jam *Prodecanus*. Actui vero disputatorio ut præſentes eſſe benigne velint, quicumque litteris noſtris, in primisque arti favent ſalutari, Civesque præſertim noſtri

ſtri academici, de hoc illos pagina hac publica velimus rogatos.

P. P. HAVNIÆ, die Auguſti, MDCCLXXXVI.

Sub Univerſitatis litterariæ atque Ordinis Medicorum Sigillo.